RETROSPECTIVĂ ASUPRA COMUNICĂRII
Retrospective on Communication

Arina MODREA, Assistant Professor Ph.D.,
Alexandra SILVAŞ, Assistant Professor Ph.D.,
"Petru Maior" University of Tîrgu Mureş

Abstract: This paper proposes a review of the communication in terms of the theoretical framework and methodology used in the administration of communication. Through the scientific content, manner of approaching the subject but also the vast literature, the paper calls for a better understanding of the communication phenomenon with the purpose of applying the new perspectives on the educational practice.

Keywords: communication, retrospective, educator, phenomena

Comunicarea a fost percepută ca element esenţial al existenţei umane încă din antichitate. În Evul Mediu, când dezvoltarea bisericii ia amploare, comunicarea are noi dimensiuni, deoarece această perioadă coincide şi cu formarea primelor formaţiuni statale. Acest lucru se observă deoarece, în fiecare stat, existau persoane care se ocupau de consemnarea faptelor, de scrierea documentelor şi de elaborarea legilor. Se cristalizează sisteme comune de scheme specifice anumitor zone ale lumii.

Epoca modernă a reprezentat perioada de explozie a dezvoltării comunicării sub toate aspectele ei. Progresul tehnic şi al ştiinţelor a favorizat apariţia mijloacelor de comunicare, care au avut ca impact intensificarea comunicării între indivizi, grupuri şi, mai ales, între diverse comunităţi.

1.1. Comunicarea informaţională- cibernetică

Orice teorie a comunicării presupune evidenţierea, inventarierea diferitelor domenii în care conceptele sale vor putea fi aplicate. Între acestea se află limbajul verbal, limbajul nonverbal, mass-media, cultura, telecomunicaţiile, informatica etc. Evidenţierea diversităţii şi multitudinii domeniilor nu face decât să îmbogăţească şi mai mult conceptul de comunicare. Ele pun în lumină ceea ce este comun, nemodificabil tuturor, dar şi specificitatea.

Telecomunicaţiile, informatica şi mass-media tind astăzi să genereze mijloace noi de comunicări. Aceste noi mijloace combină în diverse modalităţi trei instrumente: elementul de transmisie, ordinatorul şi elementul de afişaj.

Aceste tehnici dau acces maselor la un număr considerabil de date, permiţând cercetarea selectivă în funcţie de nevoile concrete.

1.2. Comunicarea ca situaţie tehnică

În opinia tehniciştilor, un model al comunicării, elaborat în cadrul teoriei informaţiei poate fi: Emiţător (E) --codare (C)--canal (C)--decodare (D)—receptor(R), între emiţător şi receptor fiind o relaţie de feedback, doar după ce informaţia a parcurs tot traseul; iar comunicarea poate fi definită ca transmitere a unui mesaj dintr-un loc în altul, acest proces, cuprinzând următoarele elemente:

BDD-A23445 © 2013 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-08 08:58:51 UTC)

Conform acestei scheme, procesul comunicării se bazează pe stabilirea unei relaţii între un

emiţător şi un destinatar, adică receptorul.

Emiţătorul, care doreşte să ofere o informaţie, va trebui să o traducă într-un limbaj accesibil destinatarului şi compatibil cu mijloacele de comunicare utilizate. Această traducere în limbaj adecvat poartă denumirea de codare.

Această teorie a comunicării, care a apărut în contextul ciberneticii a fost apreciată şi de anumiţi lingvişti, printre care şi Jakobson (Jakobson, R., 1963), însă în viziunea lor această teorie prezintă şi câteva neajunsuri, printre care:

- teoria ignoră total faptul că în comunicaresunt implicaţi indivizi sau grupuri, care sunt supuşi unor influenţe şi din partea factorilor de natură psihologică, a unor constrîngeri sociale, precum şi a anumitor sisteme de norme şi valori;
- teoria priveşte comunicarea ca pe un proces linear, secvenţa de feedback nefiind posibilă doar după ce informaţia a parcurs întregul traseu de la emiţător la receptor;

1.3. Comunicarea psihosocială

Prin excelenţă, omul este o fiinţă socială care nu poate trăi izolat şi care interacţionează cu restul lumii. El relaţionează permanent cu semenii săi. În fapt, întâlnirea dintre două (sau mai multe) persoane reprezintă o situaţie în care se face schimb de semne, gesturi, sentimente, idei.

Termenul de comunicare provine din latinescul *comunis*, adică a-şi face datoria în comun, a împărtăşi, a spune împreună, a amesteca, a uni. A comunica înseamnă a face cunoscut, a da de ştire, a informa, a înştiinţa, a spune sau (despre oameni, comunităţi sociale etc.) (DEX, 1979)

Constantin Noica (1970) considera sensul termenului *cuminecare* ca fiind mai apropiat procesului comunicării umane.Comunicarea e de date, de semnale sau chiar de semnificaţii şi înţelesuri; cuminecare e de subînţelesuri. (Noica,C., 1970).

Comunicarea umană se efectuează în sisteme şi limbaje complexe, care trec uşor de la limbaje verbale la cele neverbale, de la gest la simbolul lucrurilor sau al culorilor, de la sunete la tonuri, de la ritmuri la tăceri. Cu ajutorul acestor mijloace sunt puse în mişcare de semnificaţii. Recunoaşterea acestora este primul pas spre utilizarea lor în contextul comunicării, ceva care devine elementul comun, care uneşte şi care se poate transforma într-un limbaj al comunicării.

Comunicarea umană este esenţa legăturilor interumane, exprimată prin capacitatea de a descifra, permanent, sensul contactelor sociale realizate cu ajutorul simbolurilor şi al semnificaţiilor social-generalizate, în vederea obţinerii stabilităţii ori a unor modificări de comportament individual sau la nivel de grup (Şoitu, L., 2000, pg. 57). Comunicarea umană este un act menit să realizeze o legătură pentru a influenţa menţinerea sau, în funcţie de interese, modificarea comportamentului celuilalt, confirnând că în comunicare există întotdeauna finalităţi care declanşează şi menţin actul comunicării.

Privită ca proces în desfăşurare, comunicarea constă în transmiterea şi schimbul de informaţii (mesaje) între persoane, în circulaţia de impresii şi de comenzi, în împărtăşirea de stări afective, de decizii şi judecăţi de valoare, care au ca scop final obţinerea de efecte la nivelul particular, interior al fiecărui individ. (Anghel, P., 2003).

BDD-A23445 © 2013 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-08 08:58:51 UTC)

Nu există grup social dacă nu există comunicare. Psihosociologii au subliniat că în cadrul muncii în echipă comunicarea are un important rol de reglare şi de sincronizare a eforturilor individuale. Dar este nevoie de intercomunicare şi între grupurile sociale. Este vorba de comunicarea dintre specialişti şi dintre discipline, o intercomunicare la nivelul profesiilor, ceea ce înseamnă respect pentru tine, dar şi pentru ceilalţi, de a cunoaşte şi de a te face cunoscut, acceptarea premisei că dincolo de convingerile şi cunoştinţele proprii pot exista valori la fel de autentice, convingeri la fel de puternice şi la alţi indivizi, dar şi la alte colectivităţi de pe alte meridiane ale globului terestru.

Din punct de vedere psihosociologic, comunicarea reprezintă un ansamblu de procese prin care se efectuează schimburi de informaţii şi de semnificaţii între persoane care se află într-o situaţie socială dată. Orice comunicare este o interacţiune, ea prezentându-se ca un fenomen dinamic care implică o transformare, ea fiind subsumată unui proces de influenţă reciprocă între mai mulţi atori sociali. În acest tip de comunicare nu se poate vorbi cu stricteţe de un emiţător şi un receptor, ci de doi locutori aflaţi în interacţiune, deci, doi interlocutori. (Sălăvăstru, C-tin.,1995)

Comunicarea nu poate fi concepută ca un simplu proces de transmitere, ea bazându-se pe interacţiune, constituind întotdeauna o tranzacţie între locutori: emiterea şi receptarea sunt simultane, emiţătorul fiind în acelaşi timp receptor şi receptorul fiind şi emiţător.

Comunicarea reprezintă un act social, deliberat sau involuntar, conştient sau nu. Watzlawick, (Watzlawick, p., 1972) care face parte din susţinătorii „ noii comunicări" este de părere că voit sau nu dacă este interacţiune atunci în mod sigur există şi comunicare deoarece orice comportament are valoarea unui mesaj.

Comunicarea nu se bazează exclusiv pe exprimarea orală, ea fiind un sistem reglat endosemantic şi ectosemantic cu multiple canale. Metacomunicarea, gesturile, mimica, poziţia corporală, tonalitatea şi chiar tăcerea sunt acte de comunicare care vehiculează o semnificaţie. Întotdeauna comunicarea are mai multe obiective, iar pentru eficientizarea ei trebuie detectat obiectivul real al comunicării , care de cele mai multe ori nu coincide cu cel care este declarat de către interlocutori.

Comunicarea educaţională

În comunicarea educaţională actul pedagogic este unul curativ. Elevului, fiind ajutat să vorbească, i se procură sursa satisfacerii, împlinirii unor nevoi de exprimare spontană, ori bine gândită şi pregătită. Astfel, devine posibilă comunicarea eficientă şi, pe această cale, manifestarea lui liberă, favorizată de forţa lui de a comunica, de încrederea că poate da limpezime şi frumuseţe ideii, gândului, trăirii. (Şoitu, L., 1997)

Comunicarea educaţională sau comunicarea pedagogică reprezintă un transfer complex, multifazial şi prin mai multe canale ale informaţiilor între indivizi sau grupuri ce-şi asumă simultan sau succesiv rolurile de emiţători şi receptori, semnificând conţinuturi dezirabile în procesul de învăţământ. Comunicarea educaţională presupune o interacţiune de tip feedback, privind atît informaţiile explicite, cât şi pe cele adiacente, transmise pe alte canale. Noţiunea de comunicare implică o anumită reciprocitate, fiind mai generală şi mai completă decât informarea, care este doar o latură a comunicării.

Comunicarea educaţională presupune o procesualitate circulară, care se înscrie într-o anumită temporalitate de care ţine cont şi care, la rândul ei o modelează.

BDD-A23445 © 2013 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-08 08:58:51 UTC)

Conform unor analize întreprinse de unii cercetători, comunicarea poate fi ierarhică şi reciprocă.

Comunicarea ierarhică se caracterizează prin faptul că interlocutorii ocupă poziţii diferite, unul fiind superior, emiţând mai mult, altul inferior, recepţionând cu precădere mesaje. Interlocutorul cu poziţia superioară are cel mai des iniţiativa mesajului, iar mesajul este codat, previzibil şi de tip prescriptiv.

Comunicarea reciprocă , din contră, este cea care în care partenerii nu ocupă nici unul o poziţie privilegiată, iniţiativa mesajului aparţinând fiecăruia în egală măsură, iar mesajul este mai puţin previzibil, mai informant şi procesul ca atare este mai deschis perfecţionărilor (Sălăvăstru, C.,1995, apud Berger, 1988,).

Comunicarea educaţională implică ambele strategii, predominanţa uneia într-un anumit context fiind justificată de obiectivele vizate, conţinutul transmis, metodele şi mijloacele didactice desfăşurate. În timp ce profesorul emite, locutorul-elev îşi construieşte, pe baza elementelor informaţionale remise, mesajul său, care în parte, va fi returnat explicit sau prin transparenţa mimicii, gesturilor profesorului. Acesta face două acţiuni în acelaşi timp, vorbeşte şi îşi ascultăelevii în acelaşi timp. Comunicarea didactică are un aspect improbabil, deoarece strategia didactică în orice moment poate fi resemnificată.

Educaţia se realizează prin intervenţii ale maturilor, preponderent prin comunicare, în mentalitatea şi comportamentul personalităţii celor ce sunt educaţi.

În contextul analizei comunicării educaţionale, deosebit de oportun este conceptul de intervenţie educativă , introdus de Constantin Sălăvăstru (Sălăvăstru, C.,1995). Intervenţia educativă vizează orice act uman prin intermediul căruia se realizează o anumită influenţă asupra unui individ, influenţă capabilă să determine o anumită reacţie a acestuia, o anumită modificare a personalităţii cale. Intervenţia educativă presupune producerea unei relaţii de comunicare prin intermediul limbajului natural, artificial sau al celui gestual, limbajul educaţionalconstituind un mijloc de realizare a unei intervenţii educative.

Sălăvăstru distinge trei tipuri fundamentale de intervenţie educativă (Sălăvăstru, C-tin., 1995):

- Intervenţii educative prin sine sau autointervenţii – în care purtătorul intervenţiei se concretizează în procese, stări, trăiri intrinseci personalităţii receptorului, iar intervenţia se declanşează ca urmare a impactului acestor stări; în cazul acestui tip de intervenţii cel care realizează intervenţia şi cel asupra căruia se realizează intervenţia sunt aceeaşi persoană.
- Intervenţii educative prin altul – reprezintă cazul clasic al educaţiei, în care receptorul suferă influenţa unei alte persoane sau realităţi personalizate.
- Intervenţii educative prin „mentalităţi" comunitare – în care purtătorul intervenţiei se concretizează în valori ale grupurilor, iar relaţia receptorului cu astfel de valori declanşează o intervenţie educativă.

Comunicarea pedagogică/ didactică/ educaţională este o formă specifică a comunicării umane, fiind un proces de emisie – recepţie a unor mesaje sub formă de cunoştinţe, sentimente, emoţii, deprinderi, abilităţi etc.. Ea se bazează pe relaţiile interpersonale dintre educator şi educaţi, sub aspectul vehiculării informaţiilor despre acţiuni, situaţii, despre participare, influenţare, adaptare etc..

BDD-A23445 © 2013 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-08 08:58:51 UTC)

Din perspectiva managementului clasei de elevi, comunicarea poate fi văzută ca o uniune a proceselor de cogniţie cu cele afective , cu scopul de: a transmite mesajul ecto şi endosemantic, a inspira încredere, a induce o emoţie sau de a da la iveală un comportament printr-un proces alternant de interacţiune între scris, vizual, nonverbal, vocal, auditiv, simbolic şi comportament.

Comunicarea pedagogică prezintă câteva trăsături generale:

- Se desfăşoară între cel puţin doi parteneri de tipul: educator- elev, elev- educator, elev- elev;
- Mesajul este conceput, organizat şi structurat logic de către educator, pe baza unor obiective;
- Are un efect de învăţare, urmărind influenţarea, modificarea şi stabilitatea comportamentelor individuale sau de grup;
- Generează învăţare, educaţie şi dezvoltare, în acelaşi timp, prin implicarea activă a elevului în actul comunicării;
- Este complexă, integrând diferite tipuri de comunicare: verbală, paraverbală(empatică), nonverbală(gesturi sugestive, descriptive, expresive), scrisă, vizuală cu funcţie informativă, de stimulare a gândirii independente, a spiritului de observaţie şi a creativităţii.

Limbajul didactic este un limbaj intenţional(instrumental) –utilizează limbajul obişnuit, vocabularul, structurile gramaticale, modul de expunere, pentru că va recurge la noţiunile de transmis cu ajutorul acestuia- şi, de aceea, explicit pe tot timpul utilizării. Comunicarea pedagogică instrumentală are obiectiv, vrea efect şi se poate modifica în funcţie de reacţia interlocutorului, de feed- back- ul primit. Intenţia se exprimă prin obiectivele stabilite şi anunţate de la început, indiferent de forma de desfăşurare a învăţării. Explicaţiile sunt însoţite de descrieri ajutătoare, mai ample: experienţe, materiale, instrumente sau rezultate calitative ori cantitative.

Comunicarea pedagogică se desfăşoară pe bază de denumiri, recurgând la verbe care desemnează, invocă; echivalenţe(nelipsind parantezele); caracterizare(comparaţii- directe/ implicite, ştiinţifice/ comune; analize şi sinteze, inducţii sau deducţii.(C. Sălăvăstru, 1995)

Fiecare dintre aceste elemente se regăseşte in activitatea didactică şi are preponderenţă în grupul- clasă căruia i te adresezi. Această determinare inevitabilă transformă actul de transmitere a cunoştinţelor într- o comunicare interpersonală/ intersubiectivă, deoarece comunică două persoane, una adresându-se celeilalte. Educatorul nu poate ignora elevul, aşa cum nici acesta nu se va detaşa niciodată complet de profesorul- vorbitor, coordonator al unei activităţi.

Comunicarea trebuie să uşureze învăţarea rolurilor sociale şi a contactelor umane, ceea ce înseamnă asimilarea regulilor de dialogare civilizată, de a asculta şi vorbi, de a pune întrebări şi a răspunde, de a emite şi descifra mesajele verbale, paraverbale şi nonverbale.

Relaţiile de comunicare se pot instaura cu uşurinţă în condiţiile în care, în clasă(grup), se creează o atmosferă plăcută, de respect şi simpatie cu efect stimulativ. O comunicare pedagogică se va întemeia pe respect(respect reciproc), în măsura în care educatorul îl evidenţiază. Interlocutorii- şi în situaţia de învăţare- au nevoie să- şi îndeplinească dorinţa de cunoaştere, fără însă a renunţa la propriile identităţi.

Comunicarea pedagogică este una direcţionată(orientată), de ghidare, de dirijare în funcţie de obiectivele stabilite. Aceasta se face prin ordinea de prezentare a cunoştinţelor; prin

BDD-A23445 © 2013 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-08 08:58:51 UTC)

procedeele de evidenţiere a cuvintelor cheie şi a principiilor de interpretare- prin semnele şi simbolurile folosite; prin instrucţiunile oferite; prin modul de formulare şi ordonare a întrebărilor; prin organizarea introducerii în temă; prin rezumatele oferite; prin exemplele şi schemele utilizate. Este, aşadar, o comunicare bazată pe obiective şi pe nevoile, posibilităţile şi dorinţele elevilor.

Centrarea pe obiective- ale elevului, ale educatorului şi mediului de învăţare- reprezintă învăţarea învăţării. Altfel spus, comunicarea pedagogică este una evaluativă şi autoevaluativă, atât pentru profesor, cât şi pentru elev. Centrată pe ideea, *a învăţa să înveţi*, acţiunea didactică urmăreşte:

- Capacitatea de a pune în relaţie informaţiile anterioare cu cele noi;
- Evaluarea în raport cu noile achiziţii;
- Mobilizarea unitară a cunoştinţelor spre crearea nevoii de cercetare şi a altora;
- Încorporarea reprezentărilor între cele oferite şi viaţa socială, ştiinţifică şi culturală.

Din punct de vedere al codului folosit, al mijlocului de comunicare şi al funcţiilor acesteia, comunicarea pedagogică beneficiază de clasificări şi sublinieri importante, reţinând însă utilizarea integrală a comunicării orale şi scrise, a cuvântului rostit şi prezentat, fie numai sonor, numai scris sau în combinaţia audio- vizuală, beneficiindu-se de simultaneitate. Codurile utilizate în comunicarea pedagogică sunt însoţite de coduri de interpretare, prin intermediul cărora se pun în valoare funcţiile comunicării, dominantă fiind funcţia formativă.

Fiind o comunicare interpersonală şi de grup, comunicarea pedagogică este o interacţiune în care au loc acţiuni explicite/ directe ori implicite/ indirecte. Predominante sunt interacţiunile verbale. A vorbi nu înseamnă obligatoriu a schimba informaţii şi, cu atât mai puţin, a modifica statutul- intern- al ascultătorului. Este necesar ca enunţul să fie înţeles, să fie identificat conţinutul informaţiei, dar şi intenţia locutorului, urmând ca acesta să- şi definească atitudinea, comportamentul, propriile reacţii faţă de ceea ce a spus.

Nu există comunicare fără un mesaj implicit, uneori altul decât cel exprimat. Este ceea ce va fi spus mereu prin comportamentul neverbal, în diversitatea formelor sale de prezentare.

În comunicarea pedagogică un rol important îl are şi contextul în care aceasta se desfăşoară, prin funcţia selectivă, creativă, complementară, orientativă, de individualizare, transformativă. În absenţa cunoaşterii contextului, pot apărea uşor în mintea elevilor diferenţe de percepere, de înţelegere, de putere de pătrundere şi abstractizare.

Educatorul- în comunicarea pedagogică- trebuie să asigure în permanenţă adaptarea la situaţia educativă, la situaţia de învăţare. O primă cerinţă a creşterii eficienţei activităţii instructiv- educative este aceea ca educatorul să cunoască foarte bine nivelul de cunoştinţe şi vocabularul elevilor cu care lucrează, pentru a- şi adecva comunicarea la nivelul experienţei de cunoaştere şi lingvistice al acestora.

Comunicarea educaţională, în literatura de specialitate , se bucură de o multitudine de definiţii, care au fost analizate (Cucoş, C-tin, 2008):

- Actul comunicării este văzut ca o unitate a informaţiei cu dimensiunea relaţională, acesta din urmă fiind purtătoare de semnificaţii, contextualizând informaţia: (o informaţie verbală imperativă – citeşte!, vino!, scrie!- în funcţie de situaţie şi de relaţia dintre actorii comunicării, poate fi: poruncă, provocare, îndemn, sugestie, ordin, etc.).

BDD-A23445 © 2013 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-08 08:58:51 UTC)

• Perspectiva telegrafică asupra comunicării este înlocuită de modelul interactiv, care analizează actul comunicativ ca o relaţie de schimb între parteneri care au fiecare, simultan, un dublu statut-emiţător şi receptor; ca urmare, mai vechea atribuire a rolului de emiţător profesorului şi a celui de receptor elevilor, este discutabilă;

• Analiza exclusivă a informaţiilor codificate prin cuvânt şi implicit, concentrarea pe mesajele verbale pierd tot mai mult teren în faţa diversităţii codurilor utilizate (cuvânt, sunet, gest, imagine) şi a acceptării multicanalităţii cominicării (vizual, auditiv, tactil, olfactiv) în ansamblul său, comportamentul interlocutorului are valoare comunicativă.

• Comunicarea ca formă te interacţiune, presupune câştigarea şi activarea competenţei comunicative, care este deopotrivă aptitudinală şi dobândită. Absenţa acesteaia sau prezenţa ei defectuoasă explică eşecul sau dificultăţile pe care profesorii, unii dintre ei foarte bine pregătiţi ştiinţific, le au în activitatea curentă. A fi profesor înseamnă nu numai a poseda cunoştinţe de specialitate, dar şi capacitatea de a le transpune şi traduce didactic, adică posibilitatea de a şti ce, cât, cum, când, în ce fel, cu ce, cui, etc. Oferi aceste cunoştinţe.

Comunicarea este un circuit care se autoedifică şi autoreglează permanent, pe cînd informarea ţine mai mult de reguli statornice. În cazul unui proces de comunicare, după părerea lui Ardoine (1988), interlocutorii creează şi inventează nu numai conţinuturi, dar şi procese, reguli, procedee şi modalităţi ale schimbului lor. Inteligenţa consumată în comunicare este mai ales de ordin strategic, pe când cea subordonată informării este mai curând de ordin logic.

De ce comunicăm?

Procesul de comunicare este determinat de anumite motivaţii, care reprezintă mobilurile, motivele pentru care s-a adoptat un comportament sau altul. Gama motivaţiilor conduitei umane poate fi descrisă într-o suită de noţiuni: trebuinţă, impuls sau propensiune, dorinţă, intenţie, scop, aspiraţie, ideal (Radu, I., – coordonator, Druţu, I., Miclea, M., Podar, T., Preda, V., 1991).

Nevoia de comunicare este determinată de un spectru larg de motivaţii. Ea poate lua diferite forme:

a) nevoi fizice/biologice – aceste motivaţii au ca origine, pe lângă întrebuinţarea biologică, fundamentală, şi pe aceea de sănătate corporală şi a minţii. Absenţa unei comunicări satisfăcătoare duce la pericole ce ameninţă viaţa însăşi.Nevoia de identitate – facilitează însăşi dorinţa şi voinţa de supravieţuire şi afirmare. Comunicarea este aceea care ne demonstrează că suntem ceea ce suntem.(Soitu , L.,1997);

c) nevoi sociale, de interrelaţionare – în care intră:

- nevoia de includere/cuprindere, ca parte într-un anume sistem relaţional; uneori alianţe informaţionale (după exemplul elevilor şi studenţilor care studiază împreună), sau relaţii formale (comunitate religioasă, colectiv de lucru, căsătorie etc.).

- dorinţa de autoritate, de a avea o anumită influenţă asupra altora;

- nevoia de afecţiune – adesea subscrisă nevoii de respect – prin care se demonstrează că fiecare doreşte să conteze, să reprezinte ceva pentru celălalt

A. Maslow (2009) distinge cinci mari categorii ale nevoilor esenţial umane. Dintre acestea, cele de securitate, respectul de sine şi de desăvârşire a sinelui, sunt procese realizabile exclusiv în actul de comunicare cu lumea, înţeleasă în întregul ei – social, natural şi spiritual.

BDD-A23445 © 2013 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-08 08:58:51 UTC)

Pentru ce comunicăm?

Permanent oamenii comunică între ei având anumite scopuri. De cele mai multe ori comunicarea se face fără a conştientiza importanţa acţiunii şi fără a o analiza. Scopul şi mijloacele comunicării sunt exploatate nativ, sunt rezultatul unor experienţe şi doar uneori necesită programări speciale.

Cei mai mulţi analişti consideră că omul comunică pentru a informa, a convinge, a impresiona a provoca o reacţie, a provoca o acţiune, a amuza, a ne face înţeleşi, a ne exprima puncte de vedere, a obţine o schimbare de comportament sau de atitudine, a fi acceptaţi.

Comunicarea are tocmai scopul de a ne pune în legătură unii cu alţii, de a ne cunoaşte şi de a ne face cunoscuţi. În caz contrar, apar sentimente de frustrare, care pot genera acţiuni sau comportamente deviante.

- a nu tăcea – uneori şi tăcerea este un mijloc de comunicare.

- a ne refula – vorbim pentru că nimeni nu ascultă. Vorbim ca să ne descărcăm. (Anghel. P. , 2003)

Cum comunicăm?

Orice comunicare presupune transmitere şi recepţionare de mesaje. Emiţătorul reprezintă sursa mesajului. El este iniţiatorul comunicării, elaborează mesajul, alege mijloacele de comunicare, mesajul, receptorul, formulează mesajul pentru a fi înţeles de către receptor.

Mesajul reprezintă forma fizică verbală, scrisă sau gesturi în care Emiţătorul codifică informaţii. Are două dimensiuni: conţinutul şi relaţia şi are ca obiective informarea, convingerea, impresionarea, amuzarea, obţinerea unei reacţii. Mesajul poate fi o idee, un ordin sau orice altceva care, supus procesului de codificare şi decodificare, urmează să influenţeze receptorul. Codificarea presupune „traducerea" mesajului de către Emiţător în simboluri care pot fi înţelese de către Receptor. Decodificarea este acţiunea prin care

Receptorul traduce mesajul într-unul propriu şi realizează apoi feed-back-ul (retroacţiunea, răspunsul).

Limbajul (simbolurile specifice folosite pentru codificare) poate îmbrăca diferite forme şi din aceste forme rezultă anumite tipuri de comunicare: limbaj verbal (scris sau oral), limbaj nonverbal (al corpului, al spaţiului, al timpului, al lucrurilor), limbaj paraverbal (tonalitatea, inflexiunile vocii, ritmul de vorbire, pauzele dintre cuvinte, modul de accentuare a cuvintelor, ticurile verbale). Limbajul paraverbal se bazează pe simboluri care pot fi interpretate diferit chiar de persoane care vorbesc aceeaşi limbă. Există şi limbajul interior, suportul propriei noastre gândiri.

Canalele comunicării sunt căile pe care circulă mesajul (inclusiv instrumentele de comunicare)şi feed-back-urile. Ele pot fi formale sau informale. Cele formale sunt definite prin structura organizaţională şi sunt destinate circulaţiei informaţionale necesară realizării sarcinilor specifice. Cele informale sunt destinate comunicării între indivizi şi/sau grupuri în interiorul sau în afara sarcinilor de serviciu. Canalele informale sunt mai rapide şi mai eficiente decât cele formale.

Mijloacele de comunicare pot fi discuţia de la om la om, care îmbracă diferite forme: interviu, prezentare, utilizarea telefonului şi a noilor mijloace tehnice.

BDD-A23445 © 2013 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-08 08:58:51 UTC)

Receptorul este primitorul de mesaj care trebuie să se pregătească pentru a primi mesajul. Ascultarea mesajului este cel puţin tot atât de importantă cât transmiterea lui.

Contextul (mediul) reprezintă totalitatea condiţiilor exterioare comunicării. Poate influenţa efectele comunicării prin situaţiile prezente, condiţii de loc, de timp.

În toate elementele componente ale comunicării poate exista zgomot (bruiaj). Poate perturba comunicarea.

Toate aceste elemente alcătuiesc procesul comunicării. Obiectivele comunicării sunt vizate de către treptele de efectivitate ale comunicării. Acestea se referă la: receptarea comunicării, acceptarea intenţiilor Emiţătorului şi schimbarea produsă la Receptor prin cunoaştere, atitudine, comportament.

Bibliografie

Anghel, P.,(2003), Stiluri şi metode de comunicare, Editura Aramis, Bucureşti

Ardoine, J., (1988), Logique de l'information, strategies de la communication, în POUR – La societe de comunication, No 114, Paris

Baylon, Ch., Mignot, Xavier, (2000), Comunicarea, Editura Universităţii " Alexandru Ioan Cuza", Iaşi

Breban, V., (1979), Dicţionarul explicativ al limbii române, EDP, Bucureşti

Cucos, C-tin., (coord.), (2008), Psihopedagogie pentru examenele de definitivat şi gradele didactice, Editura Polirom, Iaşi

Jakobson, R. (1963). Essais de linguistique générale. Paris: Edition de Minuit

Noica C., 1970, Rostirea filozofică românească, Ed. Şt., Bucureşti

Radu Ioan (coord.), (2001), Introducere în psihologia contemporană, Editura Polirom, Iaşi

Sălăvăstru, C., (1995), Logica şi limbajul educaţional, EdP, Bucureşti

Silvaş, A., Modrea, A., (2011), Comunicarea educaţională de la teorie la practică, Ed. „Univ. Petru Maior", Tg. Mureş

Şoitu, L., (2000), Psihologie socială, Editura „Dimitrie Cantemir", Târgu Mureş

Şoitu, L, (1997), Pedagogia comunicării, EDP, Bucureşti

Watzlawick, P., Helmick-Beavin, J., Jackson, D., (1972), Une logique de la comunication, Seuil, Paris

*An initial version of this article was published in Alexandra Silvaş, Modrea Alina (2011), *Comunicarea educaţională de la teorie la practică*, Editura Universităţii "Petru Maior", Tg. Mureş

BDD-A23445 © 2013 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-08 08:58:51 UTC)